

ઈસ્લામી સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં યુદ્ધનું પરિણામ

સામાન્ય રીતે યુદ્ધ પછી નીચે મુજબની વસ્તુઓ સામે આવે છે :—

શાંતિ-કરાર પર હસ્તાક્ષર :

ક્યારેક આ સંધિ કે કરાર નીચે મુજબના સ્વરૂપોમાં હોય છે :

વિશેષ હંગામી સંધિ : આનાથી તાત્પર્ય એ છે કે કોઈ મુસ્લિમ સૈનિક દુશ્મનના કોઈ સૈનિકને આશ્રય આપે, એ શરતે કે એ દુશ્મન પોતાને તાબે કરી દે અથવા શરણ માંગે. એ જ પ્રમાણે જો દુશ્મનોનો કોઈ સમૂહ મુસલમાનોના કોઈ સમૂહની સામે પોતાના હથિયાર હેઠા મૂકી દે, તો જો મુસલમાનો એમ સમજે કે તાત્કાલિક સ્થિતિ તકાદો કરતી હોય, જેમ કે તેઓ ઈસ્લામ વિશે કોઈ જાણકારી ભેગવવા માંગે છે અથવા મુસલમાનો તેમના દ્વારા દુશ્મનોના હથિયારો પર કબજો કરી લેશે, અથવા તેમને યુદ્ધના રહસ્યોની માહિતી મળી જાય, તો તેમના માટે આશ્રય આપવું જરૂરી છે. આવો વ્યક્તિ દરેક પ્રકારના અતિરેકથી સુરક્ષિત અને સલામત હશે અને તેને મુસલમાનો સાથે હંગામી રૂપે રહેવાનો હક્ક પ્રાપ્ત હશે, ત્યાં સુધી કે તે પોતાની સુરક્ષિત જગ્યાએ પહોંચી ન જાય. આ આશ્રયનો નિર્ણય મુસ્લિમ શાસક કરશે. અલ્લાહ ત્રાલાનો ઈરશાદ છે :

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ أَسْتَجَارَكَ فَلَا جُرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَمَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَآمِنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ التوبه: ٦

અનુવાદ : “અને મુશર્કોમાંથી કોઈ વ્યક્તિ આશ્રય માંગીને તમારા પાસે આવવા દર્શા (જેથી અલ્લાહનો કલામ સાંભળે), તો તેને આશ્રય આપો, ત્યાં સુધી કે તે અલ્લાહનો કલામ સાંભળી લે. પછી તેને તેના સુરક્ષિત ઢેકાણા સુધી પહોંચાડી દો. આ એટલા માટે કરવું જરૂરી એ કે આ લોકો જ્ઞાન નથી રાખતા.”

(સૂર: તૌબા, આ.૬)

સામાન્ય હંગામી સંધિ : આનાથી તાત્પર્ય એ સંધિ છે, જે હંગામી યુદ્ધ-બંધી માટે થાય છે, અથવા જેની સમાની સુલેહ પર થાય છે. આમાં બે સ્વરૂપોમાં આશ્રય આપવો જરૂરી છે :

પહેલું એ કે જ્યારે દુશ્મન આશ્રય માંગે, તો તેને આશ્રય આપવો જરૂરી છે. આમાં ખૂબ સાવધાન અને સચેત રહેવું જોઈએ. અલ્લાહ ત્રાલાના ફરમાવે :

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَمِ فَاجْنَحْ لَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾ وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدُعُوكَ فَإِنَّهُمْ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾ الأنفال: ٦١ - ٦٢

અનુવાદ : “અને હે નબી ! દુશ્મનો જો સુલેહ-શાંતિ કરવા માંગતા હોય, તો તમે પણ તેના માટે તૈયાર થઈ જાઓ અને અલ્લાહ પર ભરોસો કરો. ચોક્કસ, એ જ બધું સાંભળવાળો અને જાણવાવાળો છે, અને જો તેઓ ધોકાની નિયત રાખતા હોય, તો તમારા માટે અલ્લાહ પૂરતો છે. એ જ તો છે જેણે પોતાની મદદથી અને મોમિનો દ્વારા તમારી સહાયતા કરી.” (સૂરા: અન્ઝાલ, આ. ૬૧-૬૨)

બીજું સ્વરૂપ એ છે કે ‘હુરમત’વાળા મહિનાઓ (એવા પ્રતિષ્ઠિત ઈસ્લામી મહિનાઓ જેમાં યુદ્ધ, લડાઈ-ગઘડો કે અન્ય ડિસાના કામોની મનાઈ છે) હોય, તો તેમાં લડાઈ શરૂ કરવી જાઈઝ નથી. આ મહિના જીલકઅદ, જીલહજજ, મુહર્રમ અને સફર છે. અલબત્ત, જો દુશ્મનોએ આ મહિનાઓમાં લડાઈની શરૂઆત કરી દીધી, તો તેમના સાથે યુદ્ધ કરવું આવશ્યક છે. એ જ પ્રમાણે જો લડાઈ ચાલી રહી હોય અને ‘હુરમત’વાળા મહિનાઓ આવી જાય અને દુશ્મનો યુદ્ધ-બંધી અને સુલેહ કબૂલ ન કરે, તો આ મહિનાઓમાં પણ લડાઈ ચાલુ રહેશે.

